

Huttentocht in de voetsporen
van een Nederlandse pionier

Prima donna van de Dolomieten

De Cima Immink (de hoogste) en de kleine
rotstoren Campanile Giovanna in een
imposante wand van het Val Pradidali.

Aan het eind van de negentiende eeuw maakte een Nederlandse vrouw furore in de Italiaanse Dolomieten en de Alpen. Tussen de manlijke pioniers was Jeanne Immink een opzienbarende verschijning. Vrouwen klommen nu eenmaal niet. Maar deze *Olandesina* trok zich nergens wat van aan en er was uiteindelijk bewondering en ontzag. De Italianen noemden zelfs twee bergen naar haar. Tijdens een huttentocht in de Pala Dolomieten zochten we deze kale rotspunten op.

Tekst Peter Daalder Beeld Aart Markies

Jeanne Immink

In San Martino di Castrozza is het gezellig druk. Het is mooi weer, de plaats is de laatste jaren regelmatig etappeplaats in de Giro d'Italia. Er zijn veel amateurwielrenners die de etappes van de grote mannen nog eens rijden. En het dorp ligt op een van de populaire motor- en autoroutes door de Dolomieten. Hoog boven het dorp staan de kale, scherpe pieken van de Pala Dolomieten te roosteren in de felle zon. Al deze bergen heeft Jeanne Immink beklommen. Elke keer weer vanuit het dal van San Martino.

Lichte rotsen

Voordat het te gezellig wordt op het terras, stappen we in de voetsporen van deze stoere, sterke vrouw. Op naar de eerste hut, de Rifugio Rosetta, een populaire plek waar dagjesmensen en wandelaars elkaar treffen. Het is er vooral druk door de kabelbaan die honderd meter hoger eindigt. Wij laten de lift voor wat die is en klimmen vanuit het dal naar de hut. We hebben tijd genoeg, ook voor de huisberg van de hut, de Rosetta van 2743 meter.

In de Dolomieten lopen, is je
weg zoeken in het gruis.

Vanaf de top zie je het dorp met speelgoedhuisjes in het dal en is er van het verkeer en de drukte niets te horen. Aan de andere kant ligt in een desolaat maar fascinerend landschap van lichte rotsen de Rifugio Rosetta waar Roberta Secco en haar man Lott Mariano al twintig jaar in het zomer- en winterseizoen werken.

Geen bereik

Zelfgestookte drankjes, gemaakt van onder andere peer, pistache, komijn en gentiaan, staan prominent uitgesteld naast het bord "Sorry, no Wi-Fi." Achter in een hoek liggen talloze telefoons en batterijen aan de oplader van de hut. Er is geen bereik. Dus na het eten en een avond met gezellige mensen weten we alles over mountainbiken van de twee Duitsers die dit deel van de Dolomieten op de fiets verkennen. En we ontmoeten de twee Nederlanders die we eerder die dag voorbijliepen terwijl ze gebogen stonden over een gele bloem die de strijd om het bestaan in de steenwoestijn glansrijk had gewonnen.

Avontuurlijke vrouw

Hüttenwirtin Roberta kent de naam Jeanne Immink van haar beklimmingen, maar hoe de Nederlandse uitgerekend in San Martina di Castrozza terecht kwam, hoort ze graag. Ik citeer uit het boek van Harry Muré dat ik voor vertrek naar Italië weer een keer heb gelezen.

Jeannette Frederike Hermine Diest werd in oktober 1853 geboren in Amsterdam in een Duits-joodse familie uit de gegoede burgerij. Zakenmensen, handelaars. Wat volgde was een bijzonder leven, avontuurlijk, onconventioneel, spraakmakend. Haar vader overleed jong en kort daarna ontmoette Jeanne een avontuurlijke man die grootse plannen had in het buitenland. Net 21 trouwde ze deze handelsreiziger Karel Immink en reisde met hem naar Zuid-Afrika. Dat werd geen succes, Jeanne moest zich te zeer schikken naar haar man, kon zichzelf niet ontwikkelen en begon zich te vervelen. Na vijf jaar werd een zoon geboren en ruim een half jaar later volgde de scheiding.

Het bleek dat Jeanne al een tijdje een geheime relatie onderhield met de Britse kapitein Henry Douglas-Willan met wie ze naar Uttar Pradesh vertrok toen hij werd overgeplaatst. Jeanne liet haar zoon achter bij haar huisarts; ze heeft hem nooit meer gezien.

Naar de Alpen en Dolomieten

In India woonden de twee in de garnizoensstad Meerut, waar Jeanne in contact kwam met Britse bergbeklimmers. Dat fascineerde haar. Henry was inmiddels majoor en Jeanne raakte van hem in verwachting. Het Britse leger was onverbiddeijk, geen kinderen bij de manschappen. Jeanne moest weg, vertrok naar Zwitserland en beviel daar van haar tweede zoon.

Henry bleef trouw aan het Britse leger maar zorgde zijn hele leven financieel goed voor Jeanne en zijn zoon Louis Joseph Immink. Met hem trok Jeanne door de Alpen. Ze raakte verslingerd

Jeanne leidde een avontuurlijk leven, onconventioneel en spraakmakend

aan de bergen en bleek een klimmer met talent. Ze regelde opvang in hotels en pensions voor haar zoon en beklom de ene na de andere berg.

Jeanne raakte in de ban van de Dolomieten en ontmoette in 1888 in San Martino di Castrozza, een zomerverblijf in opkomst, berggids Michele Bettega. Ze vroeg of hij een minder ervaren toerist wilde begeleiden. Hij stelde de toen 35-jarige Jeanne een nog niet eerder beklommen route voor op de Ortler. De 2000 meter hoogtevverschil schrokken haar niet af en samen met Bettega stond ze voor het middaguur op de top. Bettega was verbaasd en had groot respect voor haar klimkwaliteiten. Het was het begin van een opmerkelijke erelijst van de Nederlandse klimster, die daarna vrijwel elke top in de Dolomieten te lijf ging.

De bergen van Jeanne

Op ons programma staan de Cima Imminck en de Campanille Giovanna, de twee bergen die zijn genoemd naar Jeanne. Van welke kant zij de rotsen heeft beklommen, is niet helemaal duidelijk, maar waarschijnlijk vanaf alle kanten. Eerst lopen we door een indrukwekkende steenmassa in de brandend hete zon. De routestreekjes zijn geen overbodige luxe want elke brok steen, ieder heuveltje, alle hellingen lijken op elkaar: stenen, stenen en nog eens stenen. Langzaam dalen we af in het dal van Pradidali, naar de hut met dezelfde naam. Aan dit dal liggen de twee 'Nederlandse' bergen. Alleen is er inmiddels wat lichte nevel komen opzetten. We bestuderen de kaart nog maar een keer en kijken op de gps. Hier tegenover moet de berg liggen. We besluiten te wachten,

Afdaling net onder de Rifugio Pradidali.

Op de hoogvlakte van Pale di San Martino met op de achtergrond de Rifugio Rosetta.

Bewolking stijgt op uit het Val Pradidali.

Op de route boven de Rifugio Canali-Treviso.

de temperatuur is nog aangenaam. Ruim drie kwartier duurt het voordat de nevel optrekt als een rolgordijn. Langzaam komt de Cima Imminck tevoorschijn. Hier klom de prima donna van de vierde graad, zoals de Italianen Jeanne wel omschreven. *Impressionante* vonden Italiaanse klimmers het destijds. Indrukwekkend. De prestaties van de Nederlandse Jeanne spraken zo tot de verbeelding dat de Italianen de berg naar haar vernoemden. En een rotspunt die daar vlak naast staat, kreeg de naam Campanille Giovanna, klokkentoren Jeanne.

Geen voorzieningen

Tijdens het wachten op de optrekkende wolken proberen we te bedenken wat Jeanne, eind 19e eeuw, hier aantrof. Geen enkele voorziening; geen liften, geen hutten, hooguit een enkele schuur voor de schapen en geitenhoeders. Geen paden met streepjes, geen kettingen op lastige passages, geen potje met plastic bloemen bij een herdenkingskruis aan de rots, geen brug over een diepe kloof waar het water en vallende stenen vrij spel hebben.

We zijn het snel eens: het moet een bijzondere vrouw zijn geweest, deze Jeanne Imminck. In haar broek, hoge laarzen en met haar onafscheidelijke hoedje. Een talent op de rotsen. En 's avonds weer gewoon moeder die in het hotel met haar zoon aan de polenta zat.

Frisse regenbui

Van de Rifugio Pradidali volgt een lange, steile, brokkelige afdaling, tot in het groen van de laaggelegen bossen. Een paar keer ontwijken we omgewaaide bomen en de donkere wolken

Ook dit deel van de Dolomieten bleef niet gespaard voor de storm Vaia.

Vaia ontwortelde miljoenen bomen

Op weg naar San Martino di Castrozza zien we een groot perceel waar alle bomen gekapt lijken. Ze liggen er wat slordig schots en scheef bij. Als we dichterbij zijn, zien we dat ze helemaal niet zijn gekapt, maar ontworteld. Sommige geknapt als een aanmaak-houtje. Even verder nog zo'n perceel. En nog een. Het lijkt af en toe een maanlandschap. Wat een kaalslag.

Het is het gevolg van de grootste natuur-ramp in het gebied sinds 1966. In de laatste drie dagen van oktober 2018 regende het aan één stuk. Niet zomaar wat water, het kwam de hele tijd met bakken uit de lucht, in totaal 800(!) millimeter. En toen kwam Vaia. Wat zo liefelijk klinkt, was een verwoestende storm met uitschieters tot 200 kilometer per uur. De sirocco, een warme zuidelijke wind uit de Sahara, hield huis in heel Italië, maar met name in Trentino, Zuid-Tirol en Veneto was het raak. De bomen, overwegend sparren, stonden te soppen in de ondiepe bodem. Voor de wortels was er geen houden aan. De ene na de andere boom viel om, hele percelen werden ontworteld. In totaal werden door Vaia naar schatting 14 miljoen bomen

geveld op 42.500 hectare, waarop in totaal 8,7 miljoen m³ hout stond. Uit deze regio komt tweederde van de Italiaanse houtoogst en de houtprijs is in 2019 door het grote aanbod met 70 tot 80 procent gezakt. De deskundigen verwachten dat het 30 jaar duurt voordat de percelen weer redelijk zijn hersteld. De schade aan de bossen is inmiddels berekend op 3 miljard euro, terwijl de schade aan gebouwen en wegen in verhouding verrassend klein was.

Op een aantal plaatsen zijn wandelpaden verdwenen door omgewaaide bomen. In 2019 was er al veel opgeruimd en hersteld, maar op de wat moeilijker bereikbare plaatsen duurt het zeker tot 2021 voordat alles weer enigszins normaal is. De huttentocht door de Pala Dolomieten loopt maar zeer gedeeltelijk door bosgebied en is weer goed begaanbaar.

Het opruimwerk op goed begaanbare plaatsen wordt gedaan met ingenieuze machines; daar komt geen man met bijl of zaag meer aan te pas. Bekijk de video op cutt.ly/lpSjGES of scan de QR-code.

voorspellen precies wat er komt op de klim naar de Rifugio Treviso Canali: een pittige regen- en onweersbui. We zwoegen tot aan de fraai gelegen hut. Even later schijnt de zon weer en is het leed vergeten op het terras. Aart maakt wat foto's met zijn drone voor de jonge beheerders van de hut en 's avonds is er weer een heerlijke Babylonische bijeenkomst met twee Australiërs, een Italiaan, zijn Japanse vriendin en twee Nederlanders.

Pittige stijging

De laatste dag van de trektocht voert terug naar de Rifugio Rosetta. Het is 1100 meter pittig stijgen, langzaam vanuit het bos naar de kale stenige hoogvlakte in de schaduw van de bergruggen van de Croda Grande. Opeens komen we via het smalle couloir Passo Canali in een groene oase. Het lijken opgedroogde bergmeertjes, een ideale pauzeplek om gemzen te spotten of misschien wel steenbokken. Op de kaart zien we dat we net de grens van het nationaal park zijn gepasseerd, aan het landschap is dat niet te zien.

We vervolgen route 707 waar het groen na een tiental hoogtemeters plaatsmaakt voor een maanlandschap van kalksteen. Van kiezels tot metershoge brokken. Stenig en leeg. Stenen zover het oog rijkt.

De Rifugio Rosetta droeg eerder de naam van Giovanni Pedrotti (1867-1938). Bergbeklimmer, geoloog en fervent strijder om Trentino te bevrijden van de Oostenrijkse overheersing.

Foto links Zelfgestookte hazelnootlikeur in Rifugio Rosetta. Foto rechts De beheerders van Rifugio Rosetta maken er een sport van om van allerlei grondstoffen likeurtjes te stoken.

De omliggende bergen zijn te laag om nog enige schaduw te geven. De lucht is strak blauw. Het uitzicht over de Dolomieten panoramisch. Kijken en lopen gaan niet samen en we raken het zicht op de routemarkering kwijt. Geen rode verf meer en steenmannetjes zijn overal. Volgens de gps moeten we meer oostwaarts. In de Vallone del Miel, de honingvallei, vinden we de route terug en wandelen we tussen de Pizzo del Miel en Coston del Miel.

Verraderlijk

We lopen al op de hoogtelijnen van de Rosetta hut, maar ons doel komt niet in zicht. Het kale landschap op het plateau van San Martino is verraderlijk, telkens duikt er een nieuwe heuvel op en het duurt lang voordat we de toch niet kleine hut zien. Wie niet heeft gereserveerd, moet afdalen. Dat kan met de kabelbaan. Als je daarvoor te laat bent, heb je aan het einde van de lange dag nog eens 1000 meter voor de boeg. Het is meer ontspannen om nog een nacht te blijven bij de gast-vrije Roberta, die graag wil weten wat we van de Cima Immink vonden. De volgende dag lopen we op ons gemak terug naar San Martino di Castrozza. Dat is wel zo aangenaam. ◀

Trektocht in de Pala Dolomieten

Reis

San Martino di Castrozza ligt op 1080 kilometer van Utrecht. Met de trein reis je vanaf Utrecht tot Bolzano/Bozen in 14 uur met twee maal overstappen. Vanaf Bolzano naar San Martino di Castrozza doen de trein en de bus er ruim vier uur over. Kijk op nsinternational.nl en trentinotrasporti.it voor meer informatie.

Het gebied

De Pala Dolomieten bestaan uit dolomiet, een afzettingsgesteente met calciumcarbonaat en magnesium, eind achttiende eeuw ontdekt door de Franse geoloog markies Déodat de Dolomieu, naar wie het hele gebergte is genoemd. Sinds 2009 zijn de gehele Dolomieten Unesco Werelderfgoed.

De route

Wij liepen de vierdaagse Palaronde met vertrek vanuit San Martino di Castrozza. Er is dan voldoende tijd op de eerste dag om de Rosetta (2743 meter) te beklimmen. Daar is het vaak druk, want er loopt een kabelbaan naar het plateau. Op de laatste dag is een overnachting in Rifugio Rosetta aan te raden. Anders volgt nog een afdaling van 1000 meter aan het einde van een lange etappe. De dagetappes variëren tussen de 4 en 7 uur, per dag klimmen tussen de 400 en 1100 meter,

afdalende tussen de 100 en 960 meter. Goed te doen voor geoefende bergwandelaars, lastig bij slecht weer. Op een paar plaatsen zijn kettingen en staalkabels aangebracht als extra hulpmiddel. Er zijn naast de wandelpaden veel vie ferrate in het gebied; diverse meerdaagse tochten zijn alleen over deze klettersteigs mogelijk. Niveau tot en met D (Italiaans, moeilijk).

Accommodatie

San Martino di Castrozza is 's zomers en 's winters een drukke toeristenplaats met voldoende overnachtingsmogelijkheden in alle prijsklassen. Tijdens de trektocht overnachten wij in:

- Rifugio Rosetta, 2581 meter, 80 bedden, rifugiorosetta.it.
- Rifugio Pradidali, 2278 meter, 62 bedden, rifugiopravidali.com.
- Rifugio Treviso Canali, 1634 meter, 38 bedden, rifugiotreviso.it.

Kaart

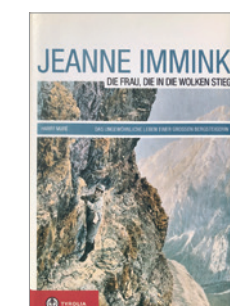
Tabacco nr. 22 Pale di San Martino 1:25.000, ISBN 9788883150227, € 9,20.

Handige websites

Alle informatie over Trentino en de Pala Dolomieten vind je op visittrentino.info en specifiek over de trektochten op palarondatrek.com.

Boek

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van het boek dat de Limburgse journalist Harry Muré schreef over Jeanne Immink. In 2003 verscheen *Het mysterie Jeanne Immink* (nog tweedehands verkrijgbaar), maar Muré was niet helemaal tevreden over het boek. Waarop hij doorging met zijn speurwerk en een nieuw boek schreef, *Jeanne Immink. Die Frau, die in die Wolken stieg*. De Oostenrijkse uitgever Tyrolia gaf dit Duitstalige boek over deze bijzondere Nederlandse alpiniste een plaats in de serie Bergpersoonlijkheden. Het boek uit 2010 is nog te koop. Op 216 pagina's met veel beeldmateriaal beschrijft de auteur het ongewone leven van een groots bergbeklimster.

Jeanne Immink. Die Frau, die in die Wolken stieg. Harry Muré. Uitgave: Tyrolia Verlag, tyrolia.at. ISBN: 978-3-7022-3075-3 € 7,95